

РЕКРЕАЦІЯ І ТУРИЗМ

УДК 911.3:338.483.1+[338.486.2:658.7](477.85)

Віталій ІВАНУНІК, В'ячеслав ЯВКІН

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ БАЗИ ЗАКЛАДІВ РОЗМІЩЕННЯ НА
ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Основою матеріально-технічної бази (МТБ) рекреації та туризму є заклади розміщення або нічлігова база, яка з одного боку зумовлює розвиток рекреаційно-туристичної діяльності, а з іншого стимулює діяльність основних форм туристичного потоку. Тому у пропозиції тур продукту даний вид послуг трактується, як вагомий чинник формування величини тур потоку та власне атрактивності самого продукту.

Сутність послуг у закладах розміщення полягає у винаймі нічлігу туристом чи рекреантом на визначений час поза місцем його постійного проживання [11]. Їх граничні можливості можуть широко інтерпретуватися і охоплювати діяльність пов'язану із наданням клієнту послуги з проживання у певному рекреаційно-туристичному закладі. Видова форма таких послуг залежить саме від закладу розміщення, в якому винаймачу повинно бути гарантовано не лише ночівля, але й багато інших послуг, що задовольняють його побутові та туристичні потреби [8].

Величина бази (місткість) закладів розміщення є основним, а тому найважливішим критерієм розвитку рекреаційно-туристичної діяльності у регіоні. Вона є також одним із чинників, що визначають рекреаційно-туристичну атрактивність даного регіону.

Основними пріоритетом досліджень у даному напрямку є оцінка забезпеченості закладами розміщення окремих територій для розвитку галузі, як прикладна форма дослідження. А також розробка класифікаційних підходів до оцінки МТБ, як теоретична складова.

Існує декілька підходів до систематизації, класифікації та розподілу закладів розміщення. Так, Л.Ф. Ходорков [11] виділяє заклади, що пропонують нічліг широкому загалу (готелі, мотелі) та заклади відвідування яких передбачає попередню угоду стосовно ночівлі у визначеному місці. До останніх автор відносить: будинки відпочинку, бази відпочинку, пансіонати, табори праці та відпочинку, наметові містечка, туристичні будиночки, та інші об'єкти, що використовуються туристами та рекреантами.

Беручи до уваги доступність закладів розміщення для населення, В.К. Бабарицкая [1] поділяє їх на:

- відкриті (загальнодоступні) – послуги надаються кожному туристу по встановлених цінах;
- напіввідкриті – доступні широкому загалу, але при дотриманні певних умов (наприклад – купівля путівок);
- закриті – доступні лише для обмеженої групи населення і при визначених умовах (відомчі будинки відпочинку, спортивні бази команд, будинки творчої праці та ін.).

За метою В.І. Павлов та Л.М. Черчик [9] поділяють заклади розміщення на три групи: лікувально-оздоровчі, туристично-екскурсійні, відпочинкові.

Ми ж запропонуємо – їх поділяти на *лікувально-оздоровчі* до яких відносимо: санаторії, пансіонати з лікуванням, санаторії-профілакторії, бази відпочинку, а також дитячі оздоровчі заклади (табори); та *туристичні* до яких ми належать: готелі, гуртожитки для приїжджих, приватні садиби (сільського зеленого туризму), а також квартирний фонд, що здається в найм.

Лікувально-оздоровчих закладів на 1 січня 2008 року у Чернівецькій області року

налічувалося 14 (найнижчий показник серед регіонів України), з яких діяло тільки 5. Кількість цілорічних ліжок, у оздоровчих закладах становила 867 [10], що складає лише 60% від максимальних можливостей нинішньої МТБ. Розміщення даних закладів досить не рівномірне по території області. Цьому насамперед сприяв фактор тяжіння до центрів промислового виробництва та територій з активним економічним розвитком.

Санаторне лікування в межах Чернівецької області має можливості для здійснення в п'яти санаторіях та одному пансіонаті з лікуванням, (з яких чотири заклади дитячі), максимальна одноразова місткість, яких складає 897 місць, з яких 650 у дитячих. Найбільший з яких це "Обласний дитячий туберкульозний санаторій" у м. Чернівці, на 270 ліжок. Менший за місткістю пансіонат з лікуванням матері і дитини "Зелені пагорби" у с. Виженка Вижицького району – 220 ліжок, а також дитячий санаторій "Щербінці" с. Щербінці Новоселицького району на 60 ліжок. Вагомий потенціал санаторного лікування належить саме Сторожинецькому району, який представлений трьома закладами: санаторій "Стара Жадова" с. Стара Жадова, санаторій "Золотий колос" с. Панка та санаторій "Перлина" м. Сторожинець загальна місткість яких складає 347 ліжок [10].

Лікувальний профіль та спеціалізація дитячих санаторіїв досить різноманітний. Але майже половина загального ліжкового фонду санаторіїв Чернівецької області орієнтована на лікування туберкульозу легенів [6]. Однак на нашу думку існує дефіцит, але є і можливість створення закладів по лікуванню гастроентерологічних захворювань та захворювань органів опорно-рухової системи в Сторожинецькому та Кіцманському районах. Базою для таких закладів могли би стати відповідні природні джерела мінерально-лікувальних вод з особливими лікувальними та оздоровчо-профілактичними властивостями [7].

Послуги оздоровлення та відпочинку на території Чернівецької області надають 4 санаторії-профілакторії загальною місткістю 200 ліжок, 4 бази відпочинку – 333 ліжка та 16 дитячих оздоровчих табори – 3826 ліжок. Не представлені заклади даної спеціалізації у Герцаївському, Кельменецькому, Путильському та Хотинському районах [10].

Одним з найбільш масових та доступних рекреаційно-туристичних видів організованого відпочинку дітей є проведення літніх канікул в оздоровчих таборах. На території області в 2007 році діяло 16 стаціонарних дитячо-оздоровчих табори (12 – позаміські оздоровчі, 3 – санаторного типу, 1 – профільний), в яких було оздоровлено 11 тис. дітей [10]. В територіальному відношенні 50% таборів розташовані в Сторожинецькому районі ("Вербиченько" с. Давидівка, "Водограй" с. Гільча, "Перлина гір" с. Банилів-Підгірний та "Орлято" с. Глибочок), а також у Заставнівському – три з чотирьох табори, якого знаходяться в с. Репужинці ("Дністер" на 250 місць, "Берізка" – 150 та "Буковинка" – 200) де оздоровлюються та відпочивають майже 30% від усіх дітей оздоровлених в регіоні.

Загалом же в санаторно-курортних та оздоровчих закладах за 2007 рік відновлювали своє здоров'я 2315 осіб (1545 – протягом тривалого часу, 770 – протягом 1-2 днів), що на 28,5% менше, ніж у 2006 році. Діти та підлітки становили 62,6% від усіх оздоровлених. Кількість фактично проведених ліжко-днів (людино-днів) всіма оздоровленими складає 89548, а це 28% від цілорічної та 17% від максимальної потужності використання існуючої матеріально-технічної бази лікувально-оздоровчих закладів. Більше 40% всіх оздоровлених відбулося в м. Чернівці [10].

Очевидним є той факт, що МТБ лікувально-оздоровчих закладів в районах не відповідає вимогам, що їх висуває сучасний споживач рекреаційно-туристичних послуг в основі яких лежать лікувально-оздоровчі потреби. На нашу думку покращивши якість лікувально-оздоровчих послуг та підвищивши загальний рівень сервісного обслуговування у вже існуючих закладах та створивши ще кілька (два-три) додаткових, на нових ринкових умовах зі спеціалізацією якої потребує ринок і споживачі з інших регіонів, ситуацію можна змінити.

Невід'ємною складовою закладів розміщення туристичного типу є готельне

господарство. Станом на 1 січня 2008 року на території області функціонувало 27 підприємств готельного господарства, що на 10 підприємств або на 58,8 % більше, ніж на 1 січня 2007 року [10]. Збільшення кількості підприємств готельного господарства у 2007 році відбулося за рахунок збільшення кількості інших закладів для короткотермінового проживання, які надавали послуги з розміщення з 7 у 2006 до 16 у 2007 (90% даного приросту припало на Заставнівський, Новоселицький та Сторожинецький райони), а готелів за рік стало лише на один більше. В територіальному розміщенні готелів та інших місць для короткотермінового проживання немає взагалі у Герцаївському районі, а в Кельменецькому, Кіцманському та Путильському районах – перестали існувати в період з 2003 по 2005 року. Хоча у більшості районів спостерігається збільшення закладів готельного типу, а в обласному центрі відбувається зворотна тенденція.

Таблиця 1

**Кількість готелів та інших місць для короткотермінового проживання
на території Чернівецької області**

Адміністративні одиниці	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Вижницький район	2	2	2	3	3	3	2	2	4	5
Герцаївський район	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Глибоцький район	1	1	1	1	1	-	-	-	1	2
Заставнівський район	1	1	1	1	-	-	-	-	1	4
Кельменецький район	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Кіцманський район	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Новоселицький район	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3
Путильський район	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Сокирянський район	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2
Сторожинецький район	1	1	1	1	1	1	1	-	2	5
Хотинський район	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
м. Чернівці	9	8	7	8	8	8	7	5	5	5
Чернівецька область	21	20	18	19	18	17	15	12	17	27

Таблиця 1 складена за даними обласного управління статистики [10]

Важливою характеристикою закладів розміщення є їх категоризація та відповідна сертифікація. Вона стосується лише закладів готельного господарства. Видання сертифікатів відповідної категорії залежить від: наявності у готелі кількості послуг та їх рівня, стандарту технічного обладнання та архітектурного вигляду, стандарту санітарно-гігієнічного обслуговування, якості і комплексності проживання та відпочинку. Згідно з Законом України “Про туризм” від 15.05.1995 р. готельні послуги та послуги харчування, що надають суб’єкти туристської діяльності, підлягають обов’язковій сертифікації [5].

Враховуючи дані вимоги на території області з 11 готелів 4 не сертифіковані. Статус чотиризіркового готелю має готельно-туристичний комплекс “Буковина” на 150 номерів, трьохзірковий – ВАТ “Туристичний комплекс “Черемош” на 336 номерів (майже 40% зараз орендовані під офісні приміщення) і ще п’ять готелів мають меншу зіркову категорію [10].

У загальному потенціалі підприємств готельного господарства у 2007 році налічувалося 1370 номерів, річний темп приросту склав 28,8%. В структурі номерного фонду спостерігається дві закономірні, на наш погляд, тенденції: по-перше, дуже динамічно зростає кількість напівлюксів, яких у 2007 р. налічувалося 135 річний темп приросту яких склав 53,4%, а порівнюючи з 2000 р. їх кількість збільшилась майже 23 рази, такі ж високі темпи приросту характерні для тримісних і з більшою кількістю місць номерів річний темп приросту яких склав 113%; по-друге, протилежна ситуація з одномісними номерами їх кількість в період з 2004 по 2007 зменшилась майже в двічі і становить 105 номерів (див. табл. 2). Дані тенденції зумовлені, на наш погляд, такими факторами: створення можливості забезпечити доступний комфорт, створення можливості сімейного розміщення в одному номері, раціональне використання житлових площ готелів;

Варто відзначити, що загальне зростання показників готельного господарства позитивно відобразилось на місткості готелі та інших місць для короткотермінового проживання. Одноразова місткість даних закладів зростає у порівнянні з 2006 р. на 75% і становила 4678 місць. Середня місткість одного підприємства теж зростає, але меншими темпами і на 1 січня 2008 року цей показник склав 173 місця.

Таблиця 2

Динаміка основних показників підприємств готельного господарства

Показники	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Загальна кількість готелів / інші місця для короткотермінового проживання	19/1	17/1	18/1	17/1	16/1	14/1	11/1	10/7	11/16
із загальної кількості готелів категоріями:									
не сертифіковані	9	6	6	5	5	5	4	3	4
однозіркові	8	9	10	10	9	6	4	3	3
двозіркові	1	2	2	2	2	2	2	2	2
трьохзіркові	2	1	1	1	1	1	1	1	1
чотирьохзіркові	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Загальна площа, тис.м ²	42,4	41,8	43,8	43,7	43,6	39,4	38,6	52,4	72,1
Жиллова площа, тис.м ²	14,7	13,8	13,9	13,0	13,2	12,2	11,6	21,6	33,1
Кількість номерів	968	943	939	899	904	825	785	1041	1370
з них:									
люкс	28	27	24	27	31	67	68	41	40
напівлюкс	2	6	32	30	37	51	39	88	135
одномісних	196	195	199	199	196	198	181	163	105
двомісних	641	629	596	570	559	461	446	484	525
тримісних і з більшою кількістю місць	101	86	88	73	81	48	51	265	565
Одноразова місткість готелів та інших місць для короткотермін. проживання, місць	1865	1793	1800	1706	1718	1457	1398	2665	4678

Таблиця 2 складена за даними обласного управління статистики [10]

Не зважаючи на загальне зростання якісних та кількісних показників готельного господарства час перебування у готелях та інших місць для короткотермінового проживання одного приїжджого складає у 2007 році 4,52 доби, що все ж таки на 78% більше ніж у 2001 р. Але час перебування іноземців у зазначених закладах знижувався і на 1 січня 2008 р. складає 1,67 доби. Кількість осіб які зупинялися в готелях за період з 2001 по 2007 роки зростає лише на 21%. Хоча, у 2001 майже з 53 тис. приїжджих і це 95,5% зупинялися у м. Чернівці, а в 2007 р. цей показник складає вже 78,7% і поки, що існує незмінна тенденція, яка вже може стати традицією, що майже всі іноземці зупиняються у м. Чернівці [10].

Дозволимо припустити, що можливо недостатній рівень сервісу на підприємствах готельного господарства не може поки-що затримати приїжджих на довший час. Хоча і тут спостерігаються позитивні зрушення так, у 2007 році функціонувало 52 структурних об'єкта сфери сервісу проти 35 у 2006 р. Із загальної кількості готелів менше половини (47%) мали у своєму складі додаткові об'єкти сфери сервісу. З них 23,1% мали заклади харчування, 13,5% – автостоянки [10].

Сьогодні в області формується, також база приватних закладів розміщення у вигляді садиб сільського зеленого туризму, які виступають як специфічні заклади з своєрідною формою відпочинку на селі. Центральною фігурою в організації відпочинку на селі виступає сільська родина, яка надає житло, забезпечує харчування і знайомить з особливостями сільської місцевості.

Сільський зелений туризм є невід'ємною складовою соціально-економічного розвитку сільських територій, база закладів розміщення яких представлена приватними садибами. Найкраще розвинений сільський зелений туризм у Кіцманському, Вижицькому,

Путильському та Хотинському районах (див. табл. 3).

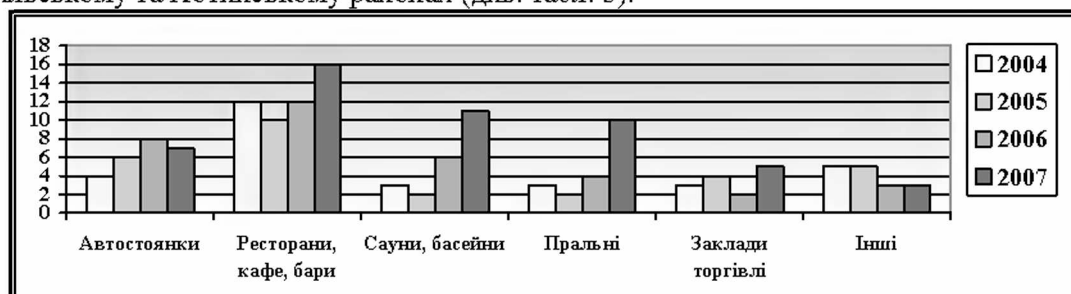

Рис. 1 Оснащеність підприємств готельного господарства Чернівецької області структурними підрозділами сфери сервісу

За динамікою останніх років кількість приватних садиб, що надавали послуги в тому числі і – розміщення зменшується. На 1 січня 2008 р. їх кількість складала 55 з загальною місткістю 419 ліжок, де 60% припадало на двомісні номери. Найбільшою місткістю характеризується садиба „Дім рибалки” – 30 місць, у с. Бернове Кельменецького району та Садиба “Лекече” – 19, хут. Лекече Вижицького [12].

Таблиця 3

Кількість та місткість приватних садиб сільського зеленого туризму в Чернівецькій області станом на 1 січня 2008 року

Адміністративні одиниці	Кількість садиб	Одномісні кімнати	Двомісні кімнати	Тримісні кімнати	Загальна місткість
Вижицький район	11	9	31	10	101
Герцаївський район	-	-	-	-	-
Глибоцький район	-	-	-	-	-
Заставнівський район	1	-	4	-	8
Кельменецький район	1	-	6	6	30
Кіцманський район	15	21	23	16	115
Новоселицький район	2	1	3	-	7
Путильський район	11	5	25	12	91
Сокирянський район	2	-	6	-	12
Сторожинецький район	2	-	6	1	15
Хотинський район	10	-	20	-	40
м. Чернівці	-	-	-	-	-
Чернівецька область	55	36	124	45	419

Таблиця 3 складена за первинними матеріалами відділу туризму Чернівецької облдержадміністрації [12].

З огляду на деякі зрушення у розвиток рекреаційно-туристичної діяльності, що трансформують МТБ на теренах області до ринкових потреб спостерігається також чітка тенденція до будівництва та розвитку нових туристичних комплексів за сучасними європейськими стандартами. Переважно цей процес краще розвивається в гірській та передгірній частинах області.

На сьогоднішній день тут, функціонують такі об’єкти: Міжнародний спортивно-оздоровчий комплекс “Перевал Німчич” с. Підзахаричі, Путильського району, на якому розміщені три гірськолижні витяги довжинами 550, 400, 200 м., готельно-ресторанний комплекс; спортивно-оздоровчий комплекс “Цецино”, на якому розміщений 285 м. гірськолижний витяг, кінно-спортивна школа, готельно-ресторанний комплекс та готельний комплекс “Кайзер” в м. Чернівці; туристичний комплекс “Мигово” в його складі гірськолижні витяги на 1100 та 200 м. а також готельно-ресторанний комплекс на 240 місць, та готельний комплекс “Карпатська Зірка” на 85 місць в с. Мигове, Вижицького району; база відпочинку “Аква-плюс” с. Глибочок, Сторожинецького району; Садиба “Лекече” в с. Лопушна, туристичні комплекси “Стіжок” смт. Берегомет Вижицького району “Гетьманський маєток” в с. Буденець Сторожинецького району [2].

Останнім часом почали спостерігатися позитивні тенденції в розвитку нової рекреаційно-туристичної МТБ на рівнинній території тут функціонує: туристичний комплекс “Сонячна долина” місткістю якого розрахована на 106 місць та готельно-ресторанний комплекс “Буковинська зірка” на 82 місця в с. Бояни, Новоселицького району; лижний парк “Горбово” в с. Горбова Герцаївського району; будується туристичний комплекс “Зелена діброва” у с. Валя-Кузьмин Глибоцького району. Деякі позитивні зрушення в цьому напрямку спостерігаються в і районі Дністровського водосховища [3].

Формування сучасної нічлігової бази в окремих закладах розміщення при організації рекреаційно-туристичної діяльності в реаліях української адміністративно-правової системи перетворює їх на заклади сфери послуг з комплексним обслуговуванням, що дозволяє уникати деяких податкових зборів (наприклад, готельний збір), а власнику зекономити кошти. Такий статус закладів розміщення не відображає офіційна статистика, що веде до спотворення даних. Нами було проведено додаткове дослідження, по виявленню та оцінці таких закладів і включення отриманих даних по їх місткості до загальної статистики. Структура даних закладів розміщення складається з: туристичних готелів – 16; готельно-ресторанних – 14 та готельно-туристичних комплексів – 6; ресторан-мотелів – 3; туристичних комплексів та баз відпочинку – 7, а також три заклади розважально-оздоровчої спеціалізації. Загальна місткість яких склала 1151 ліжко-місце (див. табл. 4).

Дані заклади можна умовно можна поділити на дві групи, критерієм може слугувати кількість доступних форм відпочинку та розваг у даному закладі. До першої групи належить більше двох третин даних закладів це туристичні готелі, готельно-ресторанні комплекси та ресторан-мотелі. А решта до другої – туристичні комплекси та бази відпочинку, які мають значно більші можливості для різноманітності саме туристичних послуг (розваг) на відміну від готельних комплексів.

На відміну від закладів розміщення з ресторанною складовою, які в достатній мірі рівномірно розподілені по території області, то майже всі туристичні комплекси та бази відпочинку знаходяться у передгірських та гірських районах.

Найбільше закладів неохоплених офіційною державною статистикою ми зафіксували в м. Чернівці 11 закладів на 210 місць, Кіцманському районі 11 – на 196 місць, хоча офіційна статистика не фіксує жодного окрім приватних садиб, та Путильському районі 8 – на 224 місця.

Також нами відмічено і перспективи розбудови закладів розміщення. А саме планується відкриття ще 24 об'єктів МТБ, 16 з яких це тур комплекси та бази відпочинку. Дві третини зі всіх об'єктів будується у передгірських та гірських районах. Три з чотирьох готельних комплекси заплановано звести у Вишницькому районі, а в Путильському – передбачається відкриття п'яти нових садиб сільського зеленого туризму [12].

Найбільш цікавими на наш погляд об'єктами, що будуть зведеними найближчим часом є спортивно-туристичний комплекс „Смарагда”, с. Іжівці Сторожинецького району та аквапарк в урочищі „Вишневе” Сокирянського району та аквапарк в м. Чернівці.

Показником забезпеченості території закладами розміщення, є кількість місць (ліжко-місць) на одиницю площі (км²). Для визначення його ми об'єднаємо місткості всіх закладів розміщення до єдиної величини. Таке ототожнення місткості різноманітних закладів ми допускаємо з двох причин:

- у зв'язку з диверсифікацією видів відпочинку та комплексному поєднанні деяких їх окремих форм;
- з великою різноманітністю споживачів таких послуг та їх вимог до сервісу, як загального, комплексного та спеціалізованого;
- з потенційно необмеженими можливостями перепрофілювання статусу закладів відповідно до потреб ринку.

За результати статистичного та власного додаткового дослідження стану місткості

закладів розміщення, виявлено 161 об'єкт, загальною місткістю 11,5 тис. місць. Дані офіційної статистики були доповнені та збільшені по кількості закладів на 44% (49 об'єктів), а місткість збільшилась на 11% (1151 місце).

Найбільше місць у готелях та готельних комплексах різного типу майже 48% та дитячих оздоровчих таборів 33% від загальної місткості. В територіальному відношенні заклади розміщення розташовані нерівномірно, найбільше їх в Кіцманському районі (27), проте місткість більша – у Сторожинецькому, Вижнецькому районах та м. Чернівці. У передгір'ї сконцентровано 40% закладів розміщення, що складає 56% місткості.

Таблиця 4

Кількість і місткість закладів розміщення в Чернівецькій області станом на 1 січня 2008 року¹

Адміністративні одиниці	Всього		Готелі та інші місця для коротко-термінового проживання ²		Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії - профілакторії		Бази та інші заклади відпочинку ³		Дитячі оздоровчі заклади (табори) ⁴		Садби сільськогосподарського зеленого туризму	
	к-сть	місць	к-сть	місць	к-сть	місць	к-сть	місць	к-сть	місць	к-сть	місць	к-сть	місць
Вижницький район	24	1893	5+12	644	1	220	1	50	33	73	2	805	11	101
Герцаївський район	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Глибоцький район	8	1134	2+32	646	-	-	-	-	13	38	2	450	-	-
Заставнівський район	13	1300	4+22	605	-	-	-	-	2	162	4	525	1	8
Кельменецький район	1	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	30
Кіцманський район	27	361	112	196	-	-	1	50	-	-	-	-	15	115
Новоселицький район	10	996	3+12	423	1	60	-	-	1	146	2	360	2	7
Путиський район	19	315	22	62	-	-	-	-	63	162	-	-	11	91
Сокирянський район	7	674	2+12	342	-	-	-	-	-	-	2	320	2	12
Сторожинецький р-н.	20	2748	5+22	923	3	347	-	-	1+33	97	4	1366	2	15
Хотинський район	13	223	1+22	183	-	-	-	-	-	-	-	-	10	40
м. Чернівці	19	1830	5+112	1460	1	270	2	100	-	-	-	-	-	-
Чернівецька область	161	11504	27+362	5484	6	897	4	200	4+133	678	16	3826	55	419

¹Таблиця 4 складена за даними обласного управління статистики [191] та за первинними матеріалами відділу туризму Чернівецької облдержадміністрації.

²Заклади неохоплені офіційною статистикою: туристичні готелі, готельно-ресторанні комплекси, ресторани, мотелі, розважально-відпочинкові.

³Заклади неохоплені офіційною статистикою: готельно-туристичні комплекси, туристичні комплекси та бази відпочинку.

⁴Враховуються тільки стаціонарні табори з тривалим перебуванням (не враховуються табори з денним перебуванням та наметові табори)

Найбільшою ж перспективою на наш погляд є розвиток санаторно-оздоровчих закладів, як найбільш затребуваних сьогодні і в майбутньому. Нинішній стан лікувально-оздоровчих закладів в області не відповідає вимогам, що їх висуває сучасний споживач рекреаційно-туристичних послуг в основі яких лежать лікувально-оздоровчі потреби. Лікувально-оздоровчі заклади розташовані лише в п'яти з одинадцяти районів та обласному центрі, хоча на нашу думку інші райони (наприклад, Путиський або Кельменецький) також мають необхідні передумови для організації лікування, оздоровлення та відпочинку. Реальна перспектива розвитку полягає в покращенні якості лікувально-оздоровчих послуг та підвищенні загального рівня сервісного обслуговування у вже існуючих закладах та створення кількох (два-три) додаткових, на нових ринкових умовах зі спеціалізацією якої потребує ринок і споживачі з інших регіонів.

Література

1. *Бабаришук В.К.* Организация туризма. Учебно-методическое пособие. К., 1994. - 140 с.
2. *Брижак П.М., Вихлюк Я.І.* Регіональний розвиток туристичної інфраструктури (на прикладі Чернівецької області) // Проблеми географії та менеджменту туризму: Монографія – Чернівці: Рута, 2006. – 260 с. (224-235с.)
3. *Брижак П.М.* Рекреаційний комплекс Чернівецької області: стан та перспективи розвитку // Рекреація й туризм: сучасні тенденції та регіональні особливості: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці 23-24 вересня 2006 р. – Ч.1 – Чернівці, 2006. 224 с. (10 - 17с.)

4. *Дутчак С.В.* Туристсько-рекреаційні ресурси ландшафтів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. географ. наук.: спец 11.00.11 – Київ, 2008. – 20 с.
5. Закон України “Про туризм” від 15 вересня 1995 року № 324/95 // Відомості ВР. – 1995. – №31 від 1.08.95 р. – с. 241-254
6. Курортні ресурси України / Під ред. *М.С. Лободи*. – К.: ЗАТ “Укрпрофоздоровниця”, ТАМЕД, 1999. – 592 с.
7. *Липишин Ф.В.* Химия минеральных вод Украинских Карпат: Диссертация на соискание ученой степени докт. хим. Наук / МЗ УССР; Черновицкий мед. ин-т – Черновцы, 1987. – 315 с.
8. *Мацола В.І.* Рекреаційно-туристичні ресурси України: Монографія / Інститут регіональних досліджень. НАН України. – Львів, 1997. – 259 с.
9. *Павлов В.І., Черчик Л.М.* Рекреаційний комплекс Волині. Теорія, практика, перспективи. – Луцьк, 1998, - 124 с.
10. Туризм, відпочинок та санаторно-курортне лікування в області. Статистичний збірник. – Чернівці: Державний комітет статистики України (Головне управління статистики у Чернівецькій області), 2008. – 52 с.
11. *Ходорков Л.Ф.* Мировое гостиничное хозяйство. – М.: ВКШ по иностранному туризму, 1991.
12. Офіційний веб-сайт відділу з питань туризму Чернівецької облдержадміністрації: <http://buktour.com.ua>

Summary:

Vitaliy Ivanuk, Vjacheslav Yavkin. ANALYSIS OF PRESENT-DAY STATE AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT FOR RECREATION-TOURISM BASIS OF ACCOMMODATION-AFFORDING SERVICE ON THE TERRITORY OF THE CHERNIVTSI REGION

Processes of formation and spatial dissemination of accommodation-affording establishments are the basis for the development of recreation-tourism complex and, simultaneously, the motive force for the economic processes within the region.

Надійшла 29.04.2009р.

УДК 911.3.338.48

Ярослав МАРИНЯК

МІСЦЕ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Постановка проблеми. За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО) у 2002 р. туризм знову доказав свою стійкість. Довгострокові перспективи розвитку туризму представляються спеціалістами оптимістичними. У цьому контексті важливим є з'ясувати місце України у світовому туристичному ринку.

Дослідження і публікації. Індустрія мандрівок і туризму є на сьогодні важливою у світі. Тому цій проблемі присвячено багато наукових пошуків [1,4,5,6,9,-12]. Інформацію джерельною базою є офіційні видання Державного комітету статистики України та офіційні сайти.

Формування цілей статті. У роботі ставляться такі основні завдання: а) з'ясувати особливості концепції сталого розвитку для туристичної індустрії; б) визначити місце й роль України в міжнародному поділі праці і у світових економічних процесах; в) проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності туристичних організацій України; г) з'ясувати основні завдання туристичної галузі у зв'язку з проведенням “Євро-2012” та ухвалену Стратегію сталого розвитку туризму і курортів в Україні до 2020 р.

Виклад основного матеріалу. Характерною ознакою минулого століття було нестримне прагнення людства до забезпечення економічного й технологічного розвитку. Добробут та розквіт та підвищення рівня життя проходив шляхом зростання валового внутрішнього продукту.

Одночасно успіхи прогресу проходили шляхом нещадної експлуатації довкілля. Було порушено зв'язок між основними складовими поступу, а саме між економікою, довкіллям та суспільними інституціями, функціонування яких проходило ізольовано одна від одного. Докорінні зміни у природному середовищі призвели до того, що суспільство такого типу фактично жило за рахунок майбутніх поколінь. Унаслідок чого на зламі ХХІ ст. світ